

BOTANIST DE TALIE INTERNAȚIONALĂ IN MEMORIAM Acad. ANDREI NEGRU (1937–2017)

Dr., conf. cercet. **Valentina CANTEMIR**
Grădina Botanică (Institut) al AȘM

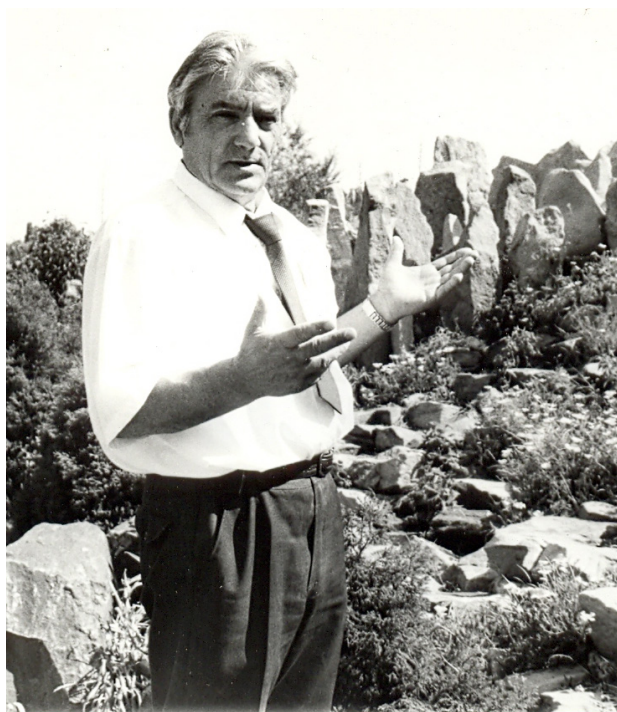
„Omul își influențează steaua.”
Lucian Blaga

Ca oameni, ne naștem și ne e dat să existăm într-o frântură limitată de timp. Cu orice clipă trăită ne îndepărtăm de acel timp concret în care se încadrează viața plină de poveri, succese și aspirații, în parte nerealizate, a distinsului botanist basarabean, regretatului academician Andrei Negru, a cărui jubileu de 80 de ani îl consemnăm cu pietate și dragoste. Or, dascălul și colegul nostru, după trecerea în eternitate, asemeni unui astru din univers, ne veghează ființarea.

L-am cunoscut pe omul Andrei Negru când eram studentă, în cadrul prelegerilor, la Catedra de botanică a USM (1975). Pe atunci el îmbina fructuos activitatea științifică cu cea didactică, făcându-și datoria cu multă abnegație, bucurându-se de respectul tuturor studenților și colegilor de breaslă. Înzestrat cu valențe didactice deosebite, transmitea generațiilor de studenți cunoștințe botanice documentate, complete și îmbogățite cu rezultatele propriilor cercetări. Astfel, suscita interesul tinerilor și îi atrăgea în procesul de cercetare. Fascina prin înalta ținută a cursurilor fundamentale și speciale, competența cu care îndruma și coordona aplicațiile practice de teren, contribuia la elaborarea lucrărilor de licență, de doctorat etc.

Acad. A. Negru a contribuit cu generozitate la promovarea tineretului studios, a depus eforturi susținute pentru pregătirea cadrelor naționale în domeniul biologiei vegetale. Sub conducerea sa științifică 14 botaniști au obținut titlul științific de doctor și de doctor habilitat în biologie. Aceștia, și nu numai, au beneficiat de îndrumarea sa în elaborarea subiectelor tezelor, cu o tematică variată și actuală, de autentic interes științific și pe care i-a condus la adevărate reușite științifice. Ca discipolă, mă voi apropia cu profund respect și admirație de personalitatea academicianului Andrei Negru, încercând să conturez câteva aspecte din activitatea sa multilaterală.

Înzestrat cu o aleasă pasiune pentru studiu și dotat cu o rară putere de muncă, școlit și îndrumat de pedagogi erudiți din țară, a făcut școala doctorală în cel mai prestigios centru științific din Sankt-Petersburg – Institutul de Botanică „V. Komarov” –, sub conducerea

ilustrului paleocarpolog de talie mondială P. I. Dorofeev. După susținerea cu succes a tezei, Andrei Negru revine în cadrul Grădinii Botanice a AȘM și continuă cercetările asupra florei fosile. Inițiază o direcție nouă de cercetare în cadrul instituției, și anume cercetări paleobotanice (studiul plantelor fosile pe baza semințelor, sporilor, conurilor, amprentelor foliare și polenului) ale Miocenului superior din Nord-Vestul bazinului Mării Negre. Creează o echipă de cercetători care evidențiază aflorimente și colectează materiale pentru investigațiile de laborator.

Prin activitatea sa științifică se situează de timpuriu printre cei mai valoroși savanți paleobotaniști din Europa. Este un bun cunoscător al florei fosile din Europa de Est, reprezentând cu demnitate această știință în comunitatea mondială a botaniștilor. Investigațiile floristice neogenice ale Europei de Sud-Est, pe care le-a efectuat de-a lungul a 40 de ani, au fructificat prin descoperirea a 127 de taxoni paleofloristici noi pentru știință, evidențierea etapelor și fazelor evolutive a regnului vegetal pe parcursul ultimilor 13 milioane de ani, elaborarea concepției „Cronoflora-Cleome” și argumentarea ei științifică ca geotip floristic nou în evoluția

lumii vegetale a Eurasiei, stabilirea limitelor răspândirii ei, care corespund în mare măsură limitelor răspândirii „Faunei-Hiparion”, elucidarea documentată a procesului de geneză a florei și vegetației actuale europene.

Școala paleobotaniștilor basarabeni, condusă de acad. Andrei Negru, și rezultatele cercetărilor cu caracter teoretic și aplicativ sunt recunoscute și frecvent citate de paleobotaniști cu renume din Germania, Bulgaria, Franța, România, Danemarca, Japonia, SUA și al. Drept recunoaștere a acestor cercetări, savantul german Hans Gregor numește o specie în cinstea academicianului A. Negru – *Zantoxylum negrui*.

Este notorie activitatea academicianului în domeniul florei contemporane, conservării, îmbogățirii și utilizării durabile a resurselor vegetale ale Republicii Moldova și teritoriilor limitrofe. La inițiativa și cu participarea sa nemijlocită a fost concepută elaborarea și pregătirea pentru editare a monografiei *Flora Basarabiei* în șase volume, proiect de valoare științifică deosebită. La realizarea și editarea acestei monografii academicianul Andrei Negru a avut de parcurs un drum greu și anevoios. Obținerea finanțării pentru editare i-a creat nopți de nesomn, frământări și zbucium. Datorită eforturilor sale considerabile, a fost editat volumul I al monografiei.

Odată cu demararea cercetărilor de inventariere și evidențiere a componenței taxonomice a florei Basarabiei, academicianul Negru era preocupat de nomenclatura botanică științifică românească. După îndelungate meditații și studii ale literaturii de domeniu el elaborează principiile și modalitățile de atribuire a numelor de plante în limba română (Negru A., 2010). Volumul II al monografiei, apărut de sub tipar la finele anului 2016, este un omagiu adus academicianului, celui care a conceput acest proiect de anvergură în șase volume. Drept recunoștință a discipolilor pentru marile botanist, un taxon din flora nativă a meleagului îi poartă numele – *Juncus negrui* Ghendov.

Concomitent, în cadrul Laboratorului Flora spontană și ierbar, inițiază ample cercetări de evidențiere a speciilor rare din flora nativă a republicii cu scopul editării lucrării capitale *Cartea Roșie a Republicii Moldova*, ediția III-a. Academicianul Andrei Negru, fiind redactor științific al ediției precedente, a elaborat structura Cărții Roșii, discutată și aprobată de Consiliul Științific al Grădinii Botanice a AȘM. Din păcate, nu i-a fost dat să finalizeze acest proiect grandios.

Academicianul Andrei Negru este autorul și coautorul a peste 400 de lucrări științifice de valoare teoretică și practică, inclusiv a 18 monografii intrate în circuitul științific național și internațional. Menționăm eforturile pe care le-a depus în cursul pregătirii și

editării colecției de carte *Lumea vegetală și Lumea animală a Moldovei* (anii 2000–2007), în funcția de vicepreședinte al Comitetului Național pentru editarea colecției respective în opt volume, de redactor științific al seriei în patru volume *Lumea vegetală a Moldovei* și de redactor coordonator al volumelor *Plante cu flori – I* și *Plante cu flori – II*. Serie apreciată cu medalii de aur și argint la saloanele de carte din străinătate. Ilustrarea a trei volume îi aparține (peste 1 000 de fotografii), sporind calitatea științifică și grafică a cărților.

Aportul său la pregătirea cadrelor naționale este esențial și incontestabil. În calitate de organizator și președinte al Consiliului Științific Specializat pentru conferirea gradelor științifice la specialitatea „Botanica” (1988–1996), a contribuit la examinarea și susținerea cu succes a opt teze de doctor habilitat și a 45 de teze de doctor în științe biologice, a unui șir de teze de masterat și de licență. Este membru al comisiei de experți al CSA în domeniul biologiei vegetale și geografiei (2006), președinte al Consiliului de Experți al CNAA (2006–2011).

În anii 2003–2006 fondează și deține funcția de șef al Catedrei Silvicultură și Grădini Publice a Universității Agrare de Stat din Moldova, contribuind astfel la pregătirea cadrelor în domeniul biologiei, ecologiei și silviculturii. Domnia sa desfășoară și o fructuoasă activitate publică: este fondator și președinte al Societății de Botanică din Republica Moldova (1992–2011); președinte al Consiliului organizatoric al Congresului I și II al Botaniștilor din Republica Moldova (1992, 1998); președinte al Comitetului organizatoric al Conferinței Republicane „Biodiversitatea și ecologia vegetală a Republicii Moldova” (2001); membru al colegiului de redacție al „Revistei Botanice” a Grădinii Botanice a AȘM, cel al revistei „Mediul Ambiant”; redactor principal al monografiei în șase volume *Flora Basarabiei* (reușește să pregătească cinci volume) și al.

Remarcabil prin competență, erudiție, inteligență, logică, capacitatea de analiză și interpretare a datelor științifice, domnul academician a fost totodată foarte simplu în raport cu colegii, în toate perioadele istoriei instituției în care a activat, mai bune sau mai grele, a prețuit Omul. „Oamenii cu adevărat mari sunt simpli, iar simplitatea lor te face să te simți egal cu ei”, scria H. de Balzac. Într-adevăr, a impresionat prin bunătate, omenie și simplitate!

Discipolii și comunitatea științifică va păstra vie amintirea distinsului dascăl și om al științei, academicianul Andrei Negru, care a contribuit cu dăruire și pasiune la dezvoltarea și propășirea științei botanice naționale și mondiale.